

Troballa d'*Ophrys* × *nelsonii* a Osona

Pere Espinet Godayol
GOC-ICHN, GNO-ICHN
Antoni Canals Gelada
GNO-ICHN

Taradell, juny de 2022

1. Descripció de la troballa

El 19 de maig de 2022 es van localitzar a Osona 7 peus d'*Ophrys* × *nelsonii* Contré & Delamain, 1966, l'híbrid entre *Ophrys insectifera* i *Ophrys scolopax*.

La troballa va ser feta per Pere Espinet, membre del GOC (Grup Orquidològic de Catalunya) i del GNO (Grup de Naturalistes d'Osona). En un principi es van localitzar 4 peus.

La identificació i troballa dels 3 peus restants les va fer Antoni Canals, del GNO. També és l'autor de les fotos que documenten aquesta notícia i la redacció de la part científica.

2. Descripció del lloc

Hàbitat vegetal: joncades i prats, sovint emmatats, d'*Aphyllanthes monspeliensis* – i timonedes associades – calcícoles de la muntanya mitjana poc plujosa i de terra baixa.

Geologia: margues blaves amb fòssils.

Alçada sobre el nivell del mar: 780 m

3. Antecedents

Ophrys × *nelsonii* Contré & Delamain, 1966. Híbrid descobert però no pas descrit per Eric

Nelson prop de Masseube (Gers, sud de França, 1937) i descrit per E. Contré & J. Delamain (*Op. muscifera* Huds. × *Op. scolopax* Cav. *sensu stricto*), Bulletin de la Société Botanique de France.

No tenim constància de la presència d'aquesta combinació ni a Catalunya ni a la resta del territori espanyol.

4. Discussió

Característiques morfològiques i variabilitat

Els 7 peus trobats mostren una elevada variabilitat morfològica en la flor. Tot i això el parental dominant sempre és *Op. insectifera*.

En destaquen els caràcters referits al label amb un cert grau de plegament i amb presència d'un apèndix (caràcters scolopaxoïdes) i uns pètals filamentosos i foscos. Els tèpals, sempre verdosos a la literatura, apareixen híbrids amb dominància scolopaxoïde i tonalitats majoritàries rosades. Una màcula mixta entre ambdós parentals situada a la part superior del label i, en general, en forma d'ics. Uns pseudoulls foscos. Una cavitat estigmàtica del mateix color que el label.

Justificació dels parentals

Op. insectifera: proximitat als híbrids, tany plantes-flors (tamany dels peus, pigmentació, tamany i forma dels pètals-sèpals), pol·linització peculiar en *Op. subinsectifera* que en descartaria l'aportació.

Op. scolopax: proximitat als híbrids, apèndix aparent, plegament labelar, presència de gibositats ben aparents.

5. Conclusions

Importància de la troballa

Es tracta de una troballa força significativa dins l'orquidologia catalana, amb les reserves que sempre plantegen aquestes localitzacions, doncs sovint els híbrids tenen una durabilitat força incerta.

Riscos de l'estació

Els peus estan en una zona susceptible de ser utilitzada com aparcament prop d'una ermita accessible amb vehicle. També s'ha observat que s'hi han fet tasques de desbrossat.

S'hauria de contactar amb els responsables de manteniment de l'ermita a fi de compatibilitzar els usos del lloc i el manteniment de la zona enjardinada amb la pervivència del híbrids.

Seguiment

Tasca pendent (comprobar fructificació, possibilitat d'híbridogènesi...).

Ophrys × *nelsonii*,
Osona. Maig de
2022

f. Antoni Canals Gelada

